

HET LAATSTE OORDEEL

DAMIAAN DE SCHRIJVER

Thomas Mann, Marcel Proust en James Joyce hebben hun plaats in de literaire hemel al veroverd. Elke week vraagt DSL aan een overtuigde lezer wie een plek naast hen verdient. Damiaan De Schrijver is acteur bij TG Stan, dat net in première ging met 'Decemberhonger'. Hij is ook te zien in 'De ronde', de tv-reeks die zondag start op één.

Damiaan De Schrijver: 'Je moet alles belachelijk kunnen maken, ook jezelf'. © Wouter Van Vooren

KATRIEN STEYAERT

'Op de cover van *Oude meesters* van Thomas Bernhard staat een aap die zijn zelfportret schildert. Wellicht heeft Sara De Roo (*collega bij Stan, ks*) het mij daarom gegeven.' (lacht)

'Het is nog maar één keer gebeurd dat een boek me zo veranderd heeft. Ik koester het, maar het is gelukkig geen bijbel. Zonder dogmatisch te zijn toont het hoe je tegen de dingen aan kunt kijken, kritisch en vol humor. Bernhard reikt sleutels aan om om te gaan met het lot, de kunst, de *faux sérieux*.'

'Ik was een beginnende toneelspeeler, hongerig naar kunstcritiek,

zelfkritiek, maatschappijkritiek. *Oude meesters* reikt dat op een gouden schaal aan. De tekst bleek ook zeer troostend, op een moment dat ik mensen was verloren.' 'Het boek speelt zich grotendeels af in het Kunsthistorisch Museum van Wenen, waar Reger, het hoofdpersonage, om de twee dagen voor Tintoretto's *Man met witte baard* gaat zitten. Op andere dagen bezoekt de muziekcriticus het graf van zijn pas overleden vrouw.'

Meesterschilder

'Reger richt zich indirect tot de lezer, want het is zijn vriend Atzba-

cher die hem bekijkt en citeert. Eigenlijk is Bernhard aan het woord, in lange zinnen met een enorme cadans. Het zijn mokerslagen, het klinkt alsof er een drummer aan het werk is. Het staat vol adjectieven die elkaar overtreffen.'

'Bernhard is een overdrijvingskunstenaar en een meesterschilder. In de schilderijen zoekt Reger naar de zogenaamd zwaarwegende fout. Zo zegt hij dat de handen bij El Greco wel natte washandjes lijken. Schiele noemt hij absolute kitsch en Beethoven heeft alleen maar stompzinige marsmuziek gecomponeerd. Hij laat geen hei-

lig huisje overeind. Hij schrijft: 'Waar we in dit land ook kijken, we kijken in een beerput van belachelijkheid. De steeds dommer wordende regering zal ervoor zorgen dat het culturele licht wordt gedooft.'

'Bernhard zei dingen die ik nooit had durven denken. Soms was ik geschokt, bijvoorbeeld door zijn passages over ouders en kinderen. De kunstenaars naar wie ik zo opkeek, werden neergehaald. Wij zijn dweppers, zegt Bernhard, die met een rugzak vol bewondering naar de piramides gaan kijken. Respect is wat we nodig hebben, maar dat vraagt geest en af-

stand, en dat missen velen. *Oude meesters* opende mij de ogen.'

'Bernhards methode dient om niet wanhopig te worden van de grootse dingen die op je afkomen. Het volmaakte bedreigt ons, vernietigt ons zelfs. Daarom moeten we fouten vinden. Je moet alles belachelijk kunnen maken, ook jezelf. Hij voegt eraan toe dat dat bij de meeste mensen niet zo moeilijk is. Kijk, dan lig ik dubbel. Ik geniet van die honderden bladzijden gescheld omdat ik er de grote humor van inzie. Als een goede zeller moet je lavenen tussen Bernhards overdrijvingen en paradoxen. Als je dat niet kan, lijkt het alleen walgelijk. Lukt het wel, dan doe je het in je broek. En er gebeurt iets wezenlijks met je.'

Troost

'Toen het uit was, riep ik meteen: "Dit wil ik ooit zeggen!" Net voor ik het ging spelen (*in 1996, ks*) zag ik dat het boek bij De Slegte was beland. Ik was zo gepijnigd dat ik alle exemplaren heb gekocht en als kindjes mee naar huis heb genomen. Ik heb ze uitgedeeld aan de mensen die ik graag zie. Door dit gesprek wil ik het hernemen — ik ga het er zeker met de compagnie over hebben.'

'Ik weet niet of je gelukkiger wordt van *Oude meesters*, maar het biedt troost. Het wordt zeer diep ontroerend, vanwege de angel van verdriet. Als de persoon die hij het liefst ziet, sterft, staat Reger met lege handen. Wat baat de kunst dan? Alleen Bach, Glenn Gould, Schopenhauer en Pascal blijven overeind. Bij mij ligt *Oude meesters* in de bovenste schuif. Het zal altijd de tand des tijds doorstaan.'

DE AUTEUR: romancier, toneelschrijver en dichter (1931-1989), die een haat-liefdeverhouding met zijn vaderland Oostenrijk had.

HET BOEK: 'een komedie', speelt zich af in een uur of drie op een bankje in een museum.

VERSCHEEN IN: 1985

THOMAS BERNHARD

Oude meesters.

Vertaald door Thomas Grafdijk. De Arbeiderspers, 185 blz. Oorspronkelijke titel: 'Alte Meister'. (Enkel nog antiquarisch verkrijgbaar).

